

Mirjana Kolarek Karakaš
dr.med.spec.pedijatar

Hrvatsko pedijatrijsko
društvo-Ogranak Zagreb
30. rujan 2021

Primarni pedijatar kao nositelj sveobuhvatne brige o dječjem zdravlju

Hrvatsko društvo za preventivnu i socijalnu pedijatriju

- ▶ Hrvatsko društvo za preventivnu i socijalnu pedijatriju osnovano je 1995. godine na inicijativu Prof.dr.sc.Josipa Grgurića koji je ujedno bio prvi Predsjednik HDPSP
- ▶ Kao odgovor na potrebu sveobuhvatne skrbi o dječjem zdravlju, osobito preventivni i socijalni aspekt zdravlja
- ▶ SAD-otac socijalne pedijatrije Abraham Jacobi, je već u 19 stoljeću prepoznao da nije dovoljno raditi s bolesnikom u krevetu već treba surađivati sa školskim odborima, zakonodavstvom, sudstvom
- ▶ Zagovarao je potrebu da svaki liječnik, osobito pedijatar treba imati socijalni pristup pacijentu
- ▶ Pais paidon grčka riječ označuje dijete a iatrea liječenje
- ▶ Organizirani oblici pedijatrijske zaštite u svijetu postoje 200 godina, u Hrvatskoj 100 godina
- ▶ Pedijatrija je danas evoluirala prema mnogo širem području, prema zdravlju

Socijalna dimenzija primarne pedijatrije

- ▶ Prim.dr. Radovan Marković-prvi hrvatski pedijatar (5)
- ▶ 1904.godine osnovao prvi Dječji odjel u bolnici „Sestre milosrdnice” u Vinogradskoj (1)
- ▶ Posjedovao vrlo razvijenu socijalnu dimenziju u pedijatriji
- ▶ Kao zastupnik u Saboru zalagao se za ulogu liječnika kao narodnog učitelja i zdravstvenog prosvjetitelja
- ▶ 1908. godine dr. Žiga Švarc osniva prvi Dječji dispanzer u Zagrebu (5)
- ▶ Zakon o zdravstvu 1906. koji je potvrdio car Franjo Josip I, sadrži cijeli dio posvećen čuvanju zdravlja male djece i školske mladeži (5)
- ▶ To je bio, za ono vrijeme, napredan pristup zajednice prema zdravlju djece s posebnim naglaskom na socijalnoj dimenziji
- ▶ Današnji zakoni o zdravstvenoj zaštiti djece trebali bi slijediti taj idejni doseg, postavljen na ovim prostorima, još prije 100 godina!

1. Medix br.129 Prof.dr.sc. Josip Grgurić: Životno djelo-zaštita zdravlja djece u zajednici
5. Paediatr Croat 2005; 49 (Supl 1) 8-12

Pedijatar u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

- ▶ 1908 organizirana izvanbolnička zdravstvena zaštita-Dječji ambulatorij u Zagrebu, 1921 godine postaje Državni dječji dispanzer, nezaobilazan dr. Andrija Štampar
- ▶ Iza II Svjetskog rata Hrvatska je bilježila vrlo visoku smrtnost dojenčadi **1949.godine 112/ na 1000 dojenčadi , 1953. godine 123/1000 dojenčadi**
- ▶ Ukazala se potreba za specifičnom zdravstvenom zaštitom majki i djece, preko posebno organizirane službe
- ▶ Danas je dojenačka smrtnost svedena na **3,96/1000 dojenčadi (2)**
- ▶ Na početku novog stoljeća željelo se pedijatra izuzeti iz primarne zdravstvene zaštite s idejom da je pedijatar preškolovali da radi u Primarnoj zdravstvenoj zaštiti
- ▶ **Kada su u pitanju djeca „ Nitko ne zna previše”**
- ▶ 2003 godine Hrvatski Sabor je izglasao novi Zakon, pedijatar ostaje u Primarnoj zdravstvenoj zaštiti

Primarna pedijatrija danas

Broj pedijatara u Primarnoj zdravstvenoj zaštiti

- ▶ 2001 276
- ▶ 2003 251
- ▶ 2021 253 (3)
- ▶ Osnovni cilj današnje pedijatrije je osigurati svakom djetetu optimalno zdravlje
- ▶ Dobrobit djeteta u zajednici ne smije biti samo deklarativan stav već pokazatelj općeg životnog standarda, demokracije, kompetentnog upravljanja zdravstvenim sustavom
- ▶ I Svjetska banka daje prioritet ranom razvoju djece kao najrentabilnijoj investiciji u društvu, svaka kuna uložena u dijete vraća se 7 puta

3. HLK Digitalni atlas hrvatskog liječništva 2021.g Zagreb

Simpozij socijalne pedijatrije

- ▶ 1989. Prvi simpozij socijalne pedijatrije u Šibeniku
- ▶ Iz okvira Međunarodnog festivala djeteta u Šibeniku
- ▶ Za dječji smijeh, nepresušnu kreativnost, bezbrižnu igru, slobodno kretanje u prostoru potrebna je osnovna pretpostavka-zdravlje u svim segmentima
- ▶ Kroz 21 simpozij ukazalo se na različite probleme i čimbenike koji remete rast i razvoj djeteta
- ▶ Ratu u prkos održavali su se simpoziji
- ▶ 2009. godine povodom 20 godišnjice Konvencije o pravima djeteta u održana je u Šibeniku Konferencije na temu „ Pravo djeteta na zdravlje i razvoj, istovremeno održani je 21. Simpozij socijalne pedijatrije pod naslovom „ Pravo djeteta s teškoćama u razvoju”
- ▶ Odnos prema potrebama djece s teškoćama u razvoju najbolji je test humanosti i demokratičnosti nekog društva

Teme simpozija socijalne pedijatrije u Šibeniku

Zanemarivano i zlostavljano dijete, Humanizacija postupaka s djetetom u zdravstvenim, odgojno-obrazovnim i socijalnim ustanovama, Mentalno oštećeno dijete, Alkohol i dijete, Rat i dijete, Strategija SZO i UNICEF-a u promicanju zdravlja djece u RH, Tečaj psihosocijalne pomoći djeci, Program promicanja dojenja, Sprječavanje ozljeda oružjem i eksplozivnim napravama, Rješavanje akutnih respiratornih i dijarealnih bolesti djece na primarnoj razini, Dijete sa smetnjama u razvoju, Psihosomatski poremećaji, Zdravo dijete, Zdravstvena zaštita djece u predškolskim ustanovama, Sport i zdravlje djece i mladih, Rani razvoj djeteta: „Prve tri su najvažnije”, Utjecaj prehrane na rani razvoj djeteta, Prevencija nesreća u dječjoj dobi

15 godina simpozija u Skradu (1999-2014)

- ▶ Potreba definiranja i razvoja preventivnih sadržaja rezultirala je održavanjem 15 simpozija preventivne pedijatrije u Skradu
- ▶ Prvi simpozij obradio je temu „Klimatoterapija” zbog geografske specifičnosti i posebnih klimatskih uvjeta Skrada i Gorskog kotara
- ▶ U nastavku slijedile su teme: „Cistična fibroza”, „Anemije u djece”, „Debljina”, „Poremećaj hranjenja”, „Postupnici u pedijatriji” kroz tri simpozija, „Dijete i sunce”, „Pedijatrijska dijagnostika i terapija temeljena na dokazima”, „Nova kvaliteta u praćenju rasta i razvoja djeteta”, „Kretanje i zdravlje”, „Prevenција kroničnih bolesti” kroz dva simpozija i zadnji „Prevenција bolesti i promocija zdravlja u djece i mladih”.
- ▶ Salutogeneza, teorija promocije zdravlja, koja polazi od pitanja „ Odakle zdravlje?”
- ▶ **„Zdravlje nije samo odsustvo bolesti već fizičko, psihičko, socijalno i ekonomsko blagostanje!”**

Kongres dječjeg zdravlja

- ▶ Ujedinjenjem simpozija socijalne pedijatrije i simpozija preventivne pedijatrije organizirali smo 37. Simpozij u Varaždinu 2015. godine

Prerasli smo u:

- ▶ 1. Kongres dječjeg zdravlja Osijek 2017
- ▶ 2. Kongres dječjeg zdravlja Plitvička jezera 2019
- ▶ 3. Kongres (2021) odgođeni za slijedeću godinu zbog epidemiološke situacije i održavanja Kongresa HPD

2021. Godine održali smo webinar : Zdravstvena zaštita djece na potresom pogođenom području Sisačko moslavačke županije u suradnji s Unicefom- Ured za Hrvatsku.

U pripremi webinar na temu patronažne službe na potresom pogođenom području

Primarna pedijatrija danas?

- ▶ Broj primarnih pedijatara u RH: 253 (2001:276, 2003:251) (3)
- ▶ Prosječna dob:55
- ▶ Udio liječnica: 89%
- ▶ Iznad 60 godina: 67
- ▶ Iznad 65 godina: 35
- ▶ Broj specijalizanata: **62**, a potrebe su **102** u slijedećih 5 godina
- ▶ **U tijeku je zahtjev za uvođenjem subspecijalizacije iz socijalne i preventivne pedijatrije-priznavanje našega rada-motivacija za buduće primarce**
- ▶ **Specijalizacija uključuje poslije diplomski studij**
- ▶ **1993.godine dolazi do ukidanja više medicinske sestre iz pedijatrijskog tima, a broj djece u skrbi diže se s 850 na 1000 (2011 je postignuti dogovor o umanjenju standardnog broja djece u skrbi na 850) –sada smo na 950**
- ▶ **Sve to dovodi do udvostručenja obima rada, mogućnosti pada kvalitete i pojave stručne pogreške, povećana je duljina čekanja (umjesto 34 pregleda obavi se u prosjeku 56) čekaone su naše liste čekanja-sve u istom danu!**

Depopulacijska faza stanovništva

- ▶ 1951. godine rođeno 87 181 dijete
- ▶ 1981. godine rođeno 67 445 djece
- ▶ 1991. godine rođeno 51 829 djece
- ▶ 2001. godine rođeno 40 993 djece
- ▶ 2011. godine rođeno 41 197 djece

2020 godine rođeno 35 845 djece!

Umrlo 57 023 ljudi (4)

Primarna pedijatrija kao izazov

Djece sve manje ali potrebe sve veće!

- ▶ Zbog napretka medicine i usavršavanja prenatalne i perinatalne skrbi, sve veći broj prije vremena rođene novorođenčadi preživljava ali ostaju posljedice, u skrbi imamo sve veći broj djece s visokim neurorizikom ili teškoćama u razvoju
- ▶ Primarni pedijatar je sastavni dio tima „Rane intervencije u djetinjstvu” uz druge djelatnosti: (psiholog, dječji psihijatar, logoped, edukacijski rehabilitator, fizijatar, fizioterapeut, liječnik, radni terapeut)
- ▶ Rana intervencija u djetinjstvu se definira kao proces pružanja podrške i specijaliziranih usluga djeci s razvojnim odstupanjima i teškoćama u razvoju ali i cijeloj obitelji, od rođenja do najčešće 7 godine života, u svrhu optimalizacije razvoja i uspješne inkluzije u društvenu zajednicu.
- ▶ Porast broja kroničnih bolesnika
- ▶ Velik broj djece u kolektivu rezultira povećanim pobolijevanjem od respiratornih bolesti, veći priliv roditelja iz administrativnih razloga, zbog korone svaki dan treba ispričati izostanak iz škole ili vrtića, bolovanje roditelja, razno razne potvrde, suradnja s patronažnim sestrama, drugim stručnjacima, Centrima za socijalnu skrb
- ▶ Dostupnost telefonom cijelo radno vrijeme, društvene mreže, mailovi...Otvaranje digitalne tehnologije pomoć ali i teret, prevelika očekivanja roditelja
- ▶ Epidemiološka opterećenost u radu, odbijanje cijepljenja, antivakseri

Zdravlje djece, naš je prioritet!

- ▶ Djeca su naši dragulji, a čuvari dragulja vrijede gotovo kao i sami dragulji!
- ▶ Čuvajmo našu djecu, ulažimo u njihovo zdravlje i zdrave životne navike ali čuvajmo i zdravlje pedijatara koji o njima brinu!
- ▶ Podržimo primarnu (socijalnu i preventivnu) pedijatriju jer bez nje ništa ne bi bilo isto!

